

SIKKERHETSDATBLAD

F&M Energy Cleaning

Sikkerhetsdatabladet er i samsvar med Kommissjonsforordning (EU) 2015/830 av 28 mai 2015 om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH)

AVSNITT 1: IDENTIFIKASJON AV STOFFET / STOFFBLANDINGEN OG AV SELSKAPET / FORETAKET

Utgitt dato	07.01.2004
Revisjonsdato	29.08.2017

1.1. Produktidentifikator

Kjemikaliets navn	F&M Energy Cleaning
-------------------	---------------------

1.2. Identifiserte relevante bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som det advares mot

Produktgruppe	Rengjøringsmiddel.
Kjemikaliet kan brukes av forbrukere	Nei

1.3. Opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet

Firmanavn	F & M Miljøkjemikalier AS
Postadresse	Brobekkveien 107
Postnr.	0582
Poststed	Oslo
Land	Norge
Telefon	+47 90852546
E-post	f-m@f-m.no
Hjemmeside	www.f-m.no
Kontaktperson	Eivind Hesjadalen

1.4. Nødtelefonnummer

Nødtelefon	Telefon: +47 22 59 13 00 Beskrivelse: Giftinformasjonen
------------	--

AVSNITT 2: FAREIDENTIFIKASJON

2.1. Klassifisering av stoffet eller stoffblandingen

Klassifisering i henhold til CLP (EC) No 1272/2008 [CLP / GHS]	Eye Irrit. 2; H319
--	--------------------

Stoffets/blandingens farlige egenskaper	Gir alvorlig øyeirritasjon.
Tilleggsinformasjon om klassifisering	Se utfyllende opplysninger (avsnitt 16).

2.2. Merkingselementer

Farepiktogrammer (CLP)

Varselord	Advarsel
Faresetninger	H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.
Sikkerhetssetninger	P280 Benytt vernebriller/ansiktsskjerm. P305+P351+P338 VED KONTAKT MED ØYNE: Skyll forsiktig med vann i flere minutter. Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre. Fortsett skyllingen. P337+P313 Ved vedvarende øyeirritasjon: Søk legehjelp.

2.3. Andre farer

PBT / vPvB	Kjemikaliet inneholder ingen PBT- eller vPvB-stoffer.
------------	---

AVSNITT 3: SAMMENSETNING/OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

3.2. Stoffblandinger

Komponentnavn	Identifikasjon	Klassifisering	Innhold
Sitronsyre	CAS-nr.: 77-92-9 EC-nr.: 201-069-1	Eye Irrit. 2; H319	25 – 50 %
Bio Gen Active	CAS-nr.: 92129-93-6 EC-nr.: 295-893-9		15 – 25 %

Innhold i henhold til bestemmelser om vaskemidler:

Kaliumsorbat

Komponentkommentarer	CAS-nr. 77-92-9, REACH registreringsnr.:01-2119457026-xxxx. Bio Gen Active: preregistrert, full registrering pågår; 05-2114086998-22-0000 Se avsnitt 16 for forklaring av faresetninger (H).
----------------------	--

AVSNITT 4: FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1. Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Generelt	Nødtelefon: se avsnitt 1.4. Ved bevisstløshet eller alvorlige tilfeller, ring 113.
Innånding	Sørg for ro, varme og frisk luft. Kontakt lege hvis ikke alt ubehag gir seg.
Hudkontakt	Fjern tilsøtt tøy. Skyll huden grundig med vann. Kontakt lege hvis ikke alt ubehag gir seg.
Øyekontakt	Fjern evt. kontaktlinser. Hold øyelokket åpent. Skyll straks med store mengder vann (temperert 20-30°C) i min. 15 min. Kontakt lege hvis irritasjon vedvarer.
Svelging	Gi straks et par glass melk eller vann hvis den skadde er ved full bevissthet. Fremkall ikke brekninger. Kontakt lege hvis ikke alt ubehag gir seg.

4.2. De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede

Akutte symptomer og virkninger	Forårsaker irritasjon ved øyekontakt og kan medføre tåreflod, svie og rødhet.
--------------------------------	---

4.3. Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig

Annen informasjon	Symptomatisk behandling. Ingen spesifikk informasjon fra produsent.
-------------------	---

AVSNITT 5: BRANNSLOKKINGSTILTAK

5.1. Sløkkingsmidler

Egnede sløkkingsmidler	Alle vanlige brannsløkkemidler kan brukes.
------------------------	--

5.2. Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen

Brann- og eksplosjonsfarer	Kjemikaliet er ikke klassifisert som brannfarlig.
----------------------------	---

Farlige forbrenningsprodukter	Kjemikaliet selv danner ingen farlige stoffer ved oppvarming.
-------------------------------	---

5.3. Råd til brannmannskaper

Personlig verneutstyr	Bruk trykkluftmaske når kjemikaliet er involvert i brann. Ved rømning brukes godkjent rømningsmaske. Se forøvrig avsnitt 8.
-----------------------	---

Brannsløkkingsmetoder	Beholdere i nærheten av brann flyttes eller kjøles med vann.
-----------------------	--

AVSNITT 6: TILTAK VED UTILSIKTET UTSLIPP

6.1. Personlige forsiktighetsregler, personlig verneutstyr og nødrutiner

Sikkerhetstiltak for å beskytte personell	Benytt personlig verneutstyr som angitt i avsnitt 8. Sørg for tilstrekkelig ventilasjon. Unngå kontakt med øynene.
---	--

6.2. Forsiktighetsregler med hensyn til miljø

Sikkerhetstiltak for å beskytte ytre miljø	Forhindre utslipp til kloakk, vassdrag eller grunn.
--	---

6.3. Metoder og materialer for oppsamling og rensing

Opprydding	Små mengder søl: Skyll det forurensede området med rikelige mengder vann. Store mengder søl: Nøytraliseres med alkalisk materiale (kalk, knust kalkstein, natriumbikarbonat eller soda). Spyl området med vann.
------------	--

6.4. Henvisning til andre avsnitt

Andre anvisninger	Se også avsnitt 8 og 13.
-------------------	--------------------------

AVSNITT 7: HÅNTERING OG LAGRING

7.1. Forsiktighetsregler for sikker håndtering

Håndtering	Sørg for god ventilasjon. Bruk angitt verneutstyr, se avsnitt 8. Unngå kontakt med øynene.
------------	--

Beskyttelsestiltak

Råd om generell yrkeshygiene	Det må ikke spises, drikkes eller røykes under arbeidet. Vask hendene etter hvert skift og før spising, røyking eller bruk av toalett. Vask tilsølte klær før de brukes.
------------------------------	--

7.2. Vilkår for sikker lagring, herunder eventuelle uforenligheter

Oppbevaring	Ingen spesifikke forholdsregler er nødvendig, da det ikke er noen kjent risiko ved normal lagring.
-------------	--

Betingelser for sikker oppbevaring

Råd angående samlagring	Lagres adskilt fra: Baser.
Lagingsstabilitet	Kjemikaliet har en levetid på 36 måneder. Regnet fra produksjonsdato.

7.3. Særlig(e) sluttanvendelse(r)

Spesielle bruksområder	Se avsnitt 1.2.
------------------------	-----------------

AVSNITT 8: EKSPONERINGSKONTROLL/PERSONBESKYTTELSE

8.1. Kontrollparametere

Annen informasjon om grenseverdier	Inneholder ingen stoffer med grenseverdi for forurensninger i arbeidsatmosfæren. Referanser (lover/forskrifter): FOR 2011-12-06 nr 1358 Forskrift om tiltaks- og grenseverdier (sist endret gjennom FOR-2016-12-22-1860).
------------------------------------	---

8.2. Eksponeringskontroll

Forholdsregler for å hindre eksponering

Tekniske tiltak for å hindre eksponering	Sørg for tilstrekkelig ventilasjon. Personlig verneutstyr skal være CE-merket og bør velges i samarbeid med leverandøren av slikt utstyr. Det anbefalte verneutstyret og de angitte standardene er veiledende. Standarder skal være av nyeste versjon. Risikovurdering av den aktuelle arbeidsplassen/-operasjonen (faktisk risiko) kan medføre andre vernetiltak. Verneutstyrets egnethet og slitestyrke vil avhenge av bruksområde.
--	---

Øye- / ansiktsvern

Øyevernutstyr	Beskrivelse: Bruk sprutsikre vernebriller dersom det er mulighet for direkte øyekontakt. Referanser til relevante standarder: NS-EN 166 (Øyevern – Spesifikasjoner).
Ytterligere øyeverntiltak	Øyedusj skal være på arbeidsplassen. Enten en fast øyedusjenhet koblet til drikkevann (temperert vann ønskelig) eller en bærbar disponibel enhet (øyepyleflaske).

Håndvern

Egnede materialer	Nitrilgummi. Naturgummi (lateks).
Gjennomtrengningstid	Kommentarer: Ingen spesifikk informasjon fra produsent.
Tykkelsen av hanskemateriale	Verdi: $\geq 0,1$ mm
Håndvernutstyr	Beskrivelse: Bruk hansker ved langvarig eller gjentatt hudkontakt. Hansketykkelse må velges i samarbeid med hanskeleverandøren, som kan opplyse om hanskematerialets gjennomtrengningstid. Hanskenes egenskaper kan variere hos de ulike hanskeprodusentene. Referanser til relevante standarder: NS-EN 374 (Vernehansker mot kjemikalier og mikroorganismer). NS-EN 420 (Vernehansker – Generelle krav og prøvingsmetoder).
Ytterligere håndbeskyttelsestiltak	Skift hansker ved tegn på slitasje.

Hudvern

Egnede verneklær	Normale arbeidsklær.
------------------	----------------------

Åndedrettsvern

Anbefalt åndedrettsvern Beskrivelse: Normalt ikke nødvendig.

Passende miljømessig eksponeringskontroll

Begrensning av miljøeksponering Forhindre utslipp til kloakk, vassdrag eller grunn.

AVSNITT 9: FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1. Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	Væske.
Farge	Ikke angitt av produsenten.
Lukt	Lett Syrlig.
Luktgrense	Kommentarer: Ikke angitt av produsenten.
pH	Verdi: ~ 2 Kommentarer: 10 % løsning.
Frysepunkt	Verdi: ~ 0 °C
Kokepunkt / kokepunktintervall	Verdi: ~ 100 °C
Flammepunkt	Kommentarer: Ikke brannfarlig.
Fordampningshastighet	Kommentarer: Ikke angitt av produsenten.
Antennelighet (fast stoff, gass)	Ikke relevant, se flammepunkt.
Eksplisjonsgrense	Kommentarer: Kjemikaliet er ikke eksplisjonsfarlig.
Damptrykk	Kommentarer: Ikke angitt av produsenten.
Damptetthet	Kommentarer: Ikke angitt av produsenten.
Tetthet	Verdi: 1,15 g/ml Temperatur: 20 °C
Løslighet	Kommentarer: Lett løselig i vann. Temperatur: 25 °C Kommentarer: Lett oppløselig i: Alkohol Temperatur: 25 °C
Fordelingskoeffisient: n-oktanol/vann	Kommentarer: Ikke relevant for en blanding.
Selvantennelighet	Kommentarer: Ikke relevant.
Dekomponeringstemperatur	Kommentarer: Ikke relevant.
Viskositet	Kommentarer: Ikke angitt av produsenten.
Eksplisive egenskaper	Ikke eksplisiv.
Oksiderende egenskaper	Ikke oksiderende.

9.2. Andre opplysninger

Andre fysiske og kjemiske egenskaper

Kommentarer Ikke angitt av produsenten.

AVSNITT 10: STABILITET OG REAKTIVITET

10.1. Reaktivitet

Reaktivitet Kan reagerer med basiske stoffer.

10.2. Kjemisk stabilitet

Stabilitet Stabil under normale temperaturforhold og anbefalt bruk.

10.3. Mulighet for farlige reaksjoner

Risiko for farlige reaksjoner Ingen under normale forhold.

10.4. Forhold som skal unngås

Forhold som skal unngås Ingen kjente.

10.5. Uforenlige materialer

Materialer som skal unngås Baser.

10.6. Farlige nedbrytningsprodukter

Farlige spaltningsprodukter Ingen under normale forhold. Se også avsnitt 5.2.

AVSNITT 11: TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1. Opplysninger om toksikologiske virkninger

Akutt giftighet

Testet effekt: LD50
 Eksponeringsvei: Oral
 Verdi: 5400 mg/kg
 Art: Rotte
 Kommentarer: Gjelder sitronsyre.

Testet effekt: LD50
 Eksponeringsvei: Dermal
 Verdi: > 2000 mg/kg
 Kommentarer: Gjelder sitronsyre.

Øvrige helsefareopplysninger

Vurdering av akutt toksisitet, klassifisering Kriteriene for klassifisering kan på grunnlag av de foreliggende data ikke anses for å være oppfylt.

Vurdering hudetsende / hudirriterende, klassifisering Kriteriene for klassifisering kan på grunnlag av de foreliggende data ikke anses for å være oppfylt.

Vurdering øyeskade / øyeirritasjon, klassifisering Gir alvorlig øyeirritasjon.

Vurdering av luftveissensibilisering, klassifisering Kriteriene for klassifisering er på grunnlag av de tilgjengelige data ikke ansett å være oppfylt.

Vurdering av hudsensibilisering, klassifisering Kriteriene for klassifisering er på grunnlag av de tilgjengelige data ikke ansett å være oppfylt.

Vurdering av arvestoffskadelig virkning på kjønnsceller, klassifisering	Kriteriene for klassifisering er på grunnlag av de tilgjengelige data ikke ansett å være oppfylt.
Vurdering kreftfremkallende egenskaper, klassifisering	Kriteriene for klassifisering er på grunnlag av de tilgjengelige data ikke ansett å være oppfylt.
Vurdering av reproduksjonstoksitet, klassifisering	Kriteriene for klassifisering er på grunnlag av de tilgjengelige data ikke ansett å være oppfylt.
Vurdering av bestemt målorgan SE, klassifisering	Kriteriene for klassifisering er på grunnlag av de tilgjengelige data ikke ansett å være oppfylt.
Vurdering av bestemt målorgan RE, klassifisering	Kriteriene for klassifisering er på grunnlag av de tilgjengelige data ikke ansett å være oppfylt.
Vurdering av aspirasjonsfare, klassifisering	Kriteriene for klassifisering kan på grunnlag av de foreliggende data ikke anses for å være oppfylt.

Symptomer på eksponering

I tilfelle svelging	Ingen spesifikk informasjon fra produsent.
I tilfelle hudkontakt	Ingen spesifikk informasjon fra produsent.
I tilfelle innånding	Ingen spesifikk informasjon fra produsent.
I tilfelle øyekontakt	Forårsaker irritasjon ved øyekontakt og kan medføre tåreflod, svie og rødhet.

AVSNITT 12: ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1. Giftighet

Akutt akvatisk fisk	Verdi: > 1000 mg/l Effektdose konsentrasjon: LC50 Testvarighet: 96 time(r) Kommentarer: Gjelder Bio Gen Active.
	Verdi: 440 mg/l Effektdose konsentrasjon: LC50 Testvarighet: 48 time(r) Kommentarer: Gjelder sitronsyre.
Akutt akvatisk alge	Verdi: > 300 mg/l Effektdose konsentrasjon: EC50 Testvarighet: 72 time(r) Kommentarer: Gjelder Bio Gen Active.
	Verdi: 425 mg/l Testvarighet: 8 dag(er) Kommentarer: Gjelder sitronsyre.
Akutt akvatisk Daphnia	Verdi: > 300 mg/l Effektdose konsentrasjon: LC50 Testvarighet: 48 time(r) Kommentarer: Gjelder Bio Gen Active.
	Verdi: 1535 mg/l Effektdose konsentrasjon: LC50 Testvarighet: 24 time(r) Kommentarer: Gjelder sitronsyre.

Økotoksitet	Kjemikaliet er ikke klassifisert som miljøskadelig.
-------------	---

12.2. Persistens og nedbrytbarhet

Biologisk nedbrytbarhet	Verdi: > 90 % Kommentarer: Gjelder Bio Gen Active. Testperiode: 7 dag(er)
Persistens og nedbrytbarhet, kommentarer	Alle aktive stoffer er lett nedbrytbare iht. OECD std. tester.

12.3. Bioakkumuleringsevne

Bioakkumuleringspotensial	De aktive stoffene er ikke bioakkumulerbare iht. OECD std. tester.
---------------------------	--

12.4. Mobilitet i jord

Mobilitet	Inneholder komponenter med potensiale for mobilitet i jord. Løselig i vann.
-----------	---

12.5. Resultater av PBT og vPvB vurdering

PBT vurderingsresultat	Kjemikaliet inneholder ingen PBT-stoffer.
vPvB vurderingsresultat	Kjemikaliet inneholder ingen vPvB-stoffer.

12.6. Andre skadevirkninger

Andre skadevirkninger / annen informasjon	Utslipp av kjemikaliet til vann kan lokalt gi lav pH med fare for fiskedød. Forhindre utslipp til kloakk, vassdrag eller grunn.
---	---

AVSNITT 13: DISPONERING

13.1. Avfallsbehandlingsmetoder

Egnede metoder til fjerning av kjemikaliet	Grunnet klassifiseringen Eye Dam. 1; H319 ansees det som farlig avfall i konsentrert form. Anbefalt bruksløsning er ikke klassifisert som farlig avfall. Konsentrat kan nøytraliseres med natriumkarbonat eller annen fortynnet base iht. lokale regler.
Avfallskode EAL	Avhending av konsentrat: Leveres som farlig avfall til godkjent behandler eller innsamler. Koden for farlig avfall (EAL-kode) er veiledende. Bruker må selv angi riktig EAL-kode hvis bruksområdet avviker. Skylt emballasje kan sorteres som plast. Avfallskode EAL: 07 06 01 vandige vaskevæsker og morluter Klassifisert som farlig avfall: Ja Avfallskode EAL: 20 01 14 syrer Klassifisert som farlig avfall: Ja Avfallskode EAL: 20 01 29 rengjøringsmidler som inneholder farlige stoffer Klassifisert som farlig avfall: Ja
NORSAS	7134 Surt organisk avfall
Annen informasjon	Må ikke helles i avløp.

AVSNITT 14: TRANSPORTOPPLYSNINGER

Farlig gods	Nei
-------------	-----

14.1. UN-nummer

Kommentarer	Ikke relevant.
-------------	----------------

14.2. FN-forsendelsesnavn

Kommentarer	Ikke relevant.
-------------	----------------

14.3. Transportfareklasse(r)

Kommentarer	Ikke relevant.
-------------	----------------

14.4. Emballasjegruppe

Kommentarer	Ikke relevant.
-------------	----------------

14.5. Miljøfarer

Kommentarer	Ikke relevant.
-------------	----------------

14.6. Særlige forsiktighetsregler ved bruk

Spesielle forholdsregler	Ikke relevant.
--------------------------	----------------

14.7. Bulktransport i henhold til vedlegg II i MARPOL 73/78 og IBC-regelverket

Bulktransport (ja / nei)	Nei
--------------------------	-----

AVSNITT 15: OPPLYSNINGER OM BESTEMMELSER

15.1. Særlige bestemmelser/særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for stoffet eller stoffblandingen

Referanser (Lover/Forskrifter)	<p>Forskrift om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP) av 16.06.2012 med senere endringer.</p> <p>Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30. mai 2008 med senere endringer.</p> <p>Avfallsforskriften, FOR 2004-06-01 nr 930, fra Miljøverndepartementet.</p> <p>FOR 2009-04-01 nr 384: Forskrift om landtransport av farlig gods med senere endringer, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.</p> <p>FOR 2004-06-01 nr. 922: Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften), med senere endringer; §§2-12, 2-14, Vaskemidler.</p>
Deklarasjonsnr.	201420

15.2. Vurdering av kjemikaliesikkerhet

Vurdering av kjemikaliesikkerhet er gjennomført	Nei
---	-----

AVSNITT 16: ANDRE OPPLYSNINGER

Leverandørens anmerkninger	Informasjonen i dette dokument skal gjøres tilgjengelig for alle som håndterer kjemikaliet.
Liste over relevante H-setninger (i avsnitt 2 og 3).	H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.
Klassifisering i henhold til CLP (EC) No 1272/2008 [CLP / GHS]	Eye Irrit. 2; H319

Ytterligere informasjon	Blandingen er klassifisert i henhold til at den inneholder syre som er klassifisert Eye Irr.2; H319. Derfor er produktet klassifisert som Eye Irr.2; H319, til tross for en pH under 2. Produktet kan ikke klassifiseres sterkere enn syren den inneholder.
Viktige litteraturreferanser og datakilder	Sikkerhetsdatablad fra leverandør datert: 07.06.2017
Brukte forkortelser og akronymer	EC50: Den effektive konsentrasjonen av et stoff som fører til 50 % av maksimal respons IBC: intermediate bulk container. LC50: Konsentrasjonen av et stoff som dreper 50% av en populasjon på et gitt tidspunkt LD50: Dødelig dose, den dosen som dreper 50% av en populasjon MARPOL 73/78: the International Convention for the Prevention of Pollution from Ships, 1973 som modifisert ved "the Protocol of 1978". ("MARPOL" er forkortelse for marine pollution og 73/78 forkortelse for årene 1973 and 1978.) OECD: Organisation for Economic Cooperation and Development. UN: United Nations
Opplysninger som er nye, slettet eller revidert	Avsnitt som er endret fra forrige versjon: 1,4,5,7,8,9,11-16
Kvalitetssikring av informasjonen	Dette sikkerhetsdatablad er kvalitetskontrollert av Kiwa Teknologisk Institutt as, som er sertifisert iht. ISO 9001:2008.
Versjon	2
Utarbeidet av	Kiwa Teknologisk Institutt v/ Gro Sand.